

Lea Fatur: Od bojne sekire do orala.

7. Nespravljivi sovražniki.

j, ne prodajo svoje zemlje! Ustali se bodo, obdelovali polje in razširila se bodo nova indijanska mesta. Teh tako globoko vernih, preprostih duš ne bo zajel nikdar brezbožni duh belih naseljencev.«

Tako je omenil misijonar Baraga, ko je opazoval z Nohamom, Kotétom in Utalisijem potek zborovanja; za njimi pa je nemirno hodil stari Bastel.

Nohamo in Koté se spogledata. Nohamo pokaže na vladnega agenta, ki maha razburjeno z rokami, kaže na Baraga in nekaj pravi svojemu mlademu tovarišu. Kaže Nohamo na gruče Indijancev in kožuharjev, ki prihajajo; na glavarje, ki vstajajo s svojih sedežev in se zbirajo okoli Navimaškota:

»Sklenili so, dragi prijatelj... A poglej, kako besni agent, nekaj naroča kožuharjem in ti se spuščajo v dolino. Čutare žganja imajo s seboj... Še nocoj bo prodal marsikateri glavar svojo zemljo in bo pognal svoje plemo v nove kraje. In še za naše skalpe se bomo nocoj topli.«

»Imam nabasane vaše in svoje puške,« se ustavi Bastel, »star lovec kar voja pobje.«

»Ne, ne!« brani Baraga. »Niso taki moji dobri otroci! Če jih tudi hujskajo hudobni kožuharji — po mojih lasih ne bodo segli. Vi pa pojdite, umaknite se, da ne pridete v nevarnost radi mene. Ne bo pa nič hudega. Zdaj bodo presojali prepire in Čipevajci in Siuci, Vranjeglavci in Črnonožci bodo zakopali staro sovraštvo.«

»Vélíki glavar Dolgolas je sam svoj gospodar,« se oglasi uporno Utalisi — gleda napeto v dolino in poskoči: »Moj oče že gre... Prihaja!...«

»Že gre!« potrdi mrko Nohamo, »in Potako s svojimi možmi gre v nasprotno stran — pa kaj naj to pomeni, Bastel? Vidite, kako hitijo Črnonožci iz doline, ko posedajo drugi k ognjem in se začne ob sladki vodi in mesu razprava o zborovanju?«

Bastel napenja oči, Utalisi mrmra: »Črnonožci so kakor podzemskie neverice: lajajo in se skrijejo. Bežali bodo domov — ubežali ne bodo.«

»Do solčnega zahoda so lahko daleč pred vami — pa glej tvojega očeta...« Nohamo stopi naproti Dolgolasu, ki prihaja, mračen in mogočen, tako naglo, da mu komaj sledijo možje.

Nohamo ga vpraša: »Zakaj se ni ustavil vélíki glavar ob ognju? Tudi mi gremo dol. Treba je kovati železo. Drugi bodo motili in premotili tvoje brate.«

Dolgolas položi roko na srce: »Vélíki glavar črne bolezni in oče Črna suknja! Mnogo lepih besedi smo slišali in hvaležen sem vama za vso skrb. Pridem še, oče, pridem. Pa zdaj pusti, da odhitim s svojimi možmi za psi, ki se umikajo moji roki.«

Nohama zaboli srce. Tako prirasla sta mu Utala in Utalisi k srcu, tako velika je njegova želja, da bi se razcvetela naravna dobrota teh otrok v vrtu krščanstva, da kar ne more verovati, da bi bila ločitev že tu — pa se spomni, da ga bo vodila pot za zakladom v Skalno gorovje, da mora poizvedovati za Jim-Timom in za lastnikom načrta.

»Saj se še vidiva,« stiska Dolgolasu roko in začudeno pogleda agentovega pomočnika, ki stoji nakrat pred njim. Nejevoljno reče Baragu: »Poslal ga je, da posluša...«

Pa komaj da izgovori Nohamo, se mu vrže mladenič na vrat, zajoče in vzklikne:

»Rojak! Rojak! In jaz, da bi pomagal pri napadu na svojega rojaka? Ne, ne hodite v dolino! Nahujskali so pijane Indijance — ubiti vas hočejo, vas in prečastitega gospoda. Največji izvržek iz Sodome¹ je med njimi. Tudi Jim-Tim, ki ubije človeka ko muho.«

Indijanci, Baraga, Bastel — vsi gledajo, a ne razumejo. Dolgolas, ki je že segel po nožu, da brani Nohama, vtakne nož nazaj v tul in čaka. Ime Jim-Tima, morilca, ga ustavi. Maščevati mora smrt svojih mož. Naj bežijo Črnonožci — ne bodo mu ušli.

»Rojak?« ponavljata Baraga in Nohamo, ki se je otresel objema in gleda razburjenega mladeniča. »Rojak — pa v službi moža, ki zatira te reveže, za katere se poganja moj častiti prijatelj, gospod Baraga?«

»Moj Bog! Gospod Baraga! Predlanskim sem še slišal in bral od vas na Dunaju in doma na Dolenjskem — zdaj pa trepečem za vaše življenje. Nisem več v službi onega lopova: ukazal mi je, naj hujskam pijano drhal na vas in zagrozil mi je z Jim-Timom, Bobom in Hamom, nekakovimi potepuhi, ki imajo baje neki obračun z Vranjeglavci.«

Nohamo položi roko na mladeničevo ramo: »Bodi brez skrbi! Pri nas si popolnoma varen. Je pa tako, kakor sem ti rekel, Friderik, in boljše je, da gremo domov in pričakujemo, kaj pride.«

Nadaljeval je pa v očipvanskem jeziku: »Jim-Tim nas bo iskal pri zborovanju — in ko bo vse opito, bo privedel drhal pred misijonsko hišo.« Obrne se do mladeniča: »Ali ti dobro streljaš, ti mladi Amerikanaš?«

»Na strelišču v Ljubljani in na Dunaju sem dobival nagrade. Tu sem se pa poskusil v lovu na volkove...«

Nohomo in Bastel se nasmehneta mlademu lovcu, ki zardi in zatrjuje, da bi bil šel rad tudi na medveda in bivate, pa ni bilo še prilike. Nohamo ga potolaži: »Dobil boš priliko — jaz se vrnem najbrž v Skalno gorovje in te vzamem s seboj. Tukaj nisi več varen.«

¹ Sodoma je kraj v Alabami. Tam se je zbiral ves izvržek zapada.

»Zna li moj mladi beli brat poslušati knjigo in napisati misli?« vpraša Dolgolas.

»O znam! In še dosti drugega,« se ponosi mladenič. Dijak sem bil, filozof,« pojasni Nohamu, »a radovednost in želja po dogodkih sta me izvabili sëm. Denar, ki sem ga dobil od doma na Dunaj za stanovanje in za pot domov, sem porabil za voznino. Prišel sem, nevajen te tujine, v roke dvomljivim ljudem in pred tednom dni me je zaneslo v to službo.«

»Moj mladi beli brat naj kaže mojima otrokoma, kako govori knjiga,« pravi Dolgolas in Utalisi pogleda zadovoljno vanj. »Pri nas je dovolj bivolvov!«

Nohamo pokima: »Dobro, Dolgolas! Učil bo tvoja otroka — in tudi ti se boš naučil prave modrosti. — Zdaj pa k taborišču Črnonožcev! Obesijo — pravi naš pregovor — samo tistega, ki ga dobijo. Tako se bo godilo agentu glede gospoda Baraga in Jim-Timu glede mene. Pa tudi nam — glede Jim-Tima.«

Dolgolas odhiti, kakor da ga žene zla slutnja. Kmalu stojijo na kraju, kjer so plesali še davi Črnonožci svoj bojni ples in so izzivali Vranjeglavce. Zdaj ni več šotora... Le nekaj pepela priča, da so bili tu Indijanci. A ko pogledajo Vranjeglavci po tleh, da razberejo, po kateri strani so odšli njih sovražniki, se zasliši tožeči klic: »Utala! Kje si, moj otrok?«

Kakor strela prešine ta glas može. V par skokih so pri taborišču, koder bega Mandanka z razpuščenimi lasmi in kliče, toži: »Utala, kje si, moj otrok?«

Ko mati zagleda Utalisija, plane k njemu, ga stisne k sebi in zajoče »Utale nil!«

»Utale nil« ponovijo prisotni vsak zase, glavar pa stoji kakor okamenel. Plaho gleda žena vzdol Utalisijeve glave nanj. Vidra in Jastreb, ki sta načelovala straži pri šotoru in pri misijonski hiši, povešata glavi in čakata, da trešči glavarjeva jeza vanju. A Dolgolas stoji nem. Nohamo se zavé prvi in vprašuje prepadeno Mandanko. Ihté mu pripoveduje: »Ni šla iz misijonske hiše. Popoldne je prišla Nikura, da se poslovi. Rekla je: 'Potako je voljan, da živi odslej v miru z Vranjeglavci', in prosila je, naj gre Utala ž njo v hišo molitve. Branila ji je Mandanka. 'Samo za hip,' je rekla deklica... Pa je ni bilo več nazaj... Mandanka je šla do zaprte cerkve, izpraševala po hišah — a nihče ni videl Utale. Šla je Mandanka do taborišča Črnonožcev in videla prazno pogorišče... Nikura, ki jo je imel tudi Nohamo za dobro in pošteno, Nikura je bila hinavka... Potako je vzel otroka za otroka... In Vaši, ki je prisegel otroku smrt!...«

Nohamu udari v glavo: Kaj, ko bi hotel Vaši žrtvovati dekletce po starem poganskem običaju? Pa potolaži se glasno: »Nič hudega ne bo Utali, saj jo ima Nikura res rada in Potako bo zahteval zanjo le mladeniča vašega plemena. Pojdi glavar in pošlji sela za njimi, da se pogovorite!«

»Sela?« se zgane glavar. »Zabrisali so vsako sled za seboj — pa moje oko je ostro. Pogovoril se bom z izdajalci s sekiro. Na sled, Utalisi — možje!«

»Pomagaj jim, Vid, da dobimo nazaj našo belo golobico,« zaprosi Baraga. Nohamo odmaje: »Zdaj ne! Moram skrbeti za tvojo varnost. Potem, ko dobimo Jim-Tima... Pridem za teboj, Dolgolas.«

* * *

Tiho je v misijonski hiši. Baraga kleči pred križem. Nohamo nekaj meša in stavi v ilnate posode. Nalije vode v steklenico in jo zamaši. Nasmiha se hlastnemu poročanju svojega rojaka. Bastel pregleduje naboje pušk. Koté pa polni roge s prahom. Saj se že bliža rjojenje, čujejo se grožnje... Prihaja vedno bliže... Zatuli vrišč okoli hiše, se zažene v vrata in okna, meče trske

in kamenje. »Odpri, Črna suknja, da ti vzamemo skalp! Vsa z zaveznikom rdeče sodrge! Na drevo ž njim! Ne boš nam več delal zgage pri kupčiji! Krstili te bomo z žganjem in okopali v reki!«

Petelin na puški mladega fanta se dvigne: »Rad bi jim ohladil kri! Saj so hujši ko volkovi.«

»Iz misijonske hiše ne sme strel!« se razburi Baraga. »Pijani so in ne vedo, kaj delajo.« Pa spusti plemenito glavo na sklenjene roke.

»Zažgimo! Ven s podganami!« zatuli divji glas.

»To je Jim-Tim,« se stresne Nohamo in dene žveplo na beli prah. Zapove: »Ko odprem, stopita vidva s puško za mene, ti Bastel in fant! Streljati ni treba, rad bi dobil vse tri žive.«

Sunkoma se odpro vrata. Kup dračja odleti, za dračjem pa odskočijo črne postave. Rdeče zagori na pragu luč. Ves v svetlobi stoji Nohamo in strša steklenico v dvignjeni roki. Kakor da so se na mah iztreznile vse divje umazane postave, se umikajo napadalci in prosijo: »Ne izpuščaj na nas bolezní, véliki glavar! Ne izpuščaj! Nismo šli nadte — nič nočemo tebi!«

Nohamo pa stopa čez prag. Vse se umika, vpije in prosi. Nohamove oči so kakor žerjavica, njegov glas kakor nož: »Tako! Niste hoteli nadme, ki imam puško! Na moža pa, ki nima puške in se ne brani, ki vas ljubi — nad njega ste hoteli! Zverine ste, vredni, da vas pobere kuga kóz!«

Nohamo stopi naprej — divjaki se blazni umikajo. Nakrat zavpije Jim-Timov glas:

»Ti si mi uropal moj papir! Ti, ti! Zdaj te imam! Nanj, Bob in Ham! Nanj, vi drugi!« Pa se zažene tudi sam v Nohama... Bastel dvigne puško, a ne more ustreliti. Steče k Nohamu, da prestreže Jim-Timov nož. V ozadju Baraga krikne. Zdi se, da je Nohamo zgubljen. Pa v hipu se vrže nekdo kakor kača med razbojnika in njegovo žrtev. Nož odleti in močne roke zgrabijo Jim-Tima od zadaj. Velika perjanica mu zaplahta nad glavo. Jim-Tim zakriči obupno: »Vranjeglavci! Na pomoč, Bob in Ham!« Pa že ležita tudi Bob in Ham zvezana na tleh. Noži zagrozijo kožuharjem in Indijancem: »Kdor ljubi svoj skalp, naj zgine!«

Nohamo stisne Dolgolasu roko: »Še nocoj boš sodil razbojnike! Potem ti vrnem in grem s teboj po Utalo.«

Danilo Gorinšek: Trobentice.

*To žarijo vse poljane,
da očesu vid zaslanja!
Je li živa to resnica
ali le begotna sanja?*

*Ni begotna sanja v blesku,
le trobentice so ozklile.
Bogec sam jih je prebudil,
da bi pómlad nam znanile.*

*To blestijo vse poljane!
Brez prestanka, brez miru
trobijo trobentice nam:
»Bogu čast, pómlad je tu!«*